

Kitaibelia	II. évf.	pp.: 87-88.	Debrecen 1997
------------	----------	-------------	------------------

Érdekesebb florisztikai adatok egy nyírségi ruderális élőhelyről*

MATUS Gábor

Kossuth Lajos Tudományegyetem Növénytan Tanszék - 4010 Debrecen, Pf.14.

Kelet-magyarországi felhagyott állattartó telepek ruderális növényzetének vegetációdinamikáját vizsgálva 1989 és 1996 között számos, a Nyírségense flórajárásba eső, homoktalajú dél-nyírségi terület bejárására került sor. A megszokott gyomfajok tömegei mellett néhány érdekesebb, a területen szokatlan faj bukkanását is sikerült megfigyelni.

Az alábbi adatok a Vámospércs közelében fekvő Villongó-dűlő nevű határrészről származnak. A terület Debrecentől mintegy 25 km-re keletre (47° 32' N, 21° 58' E) található, az Erdőspusztai TK része. 1989 tavaszától egy 3 m relatív magasságú homokbuckán illegális lúdtartó telep működött, melyet az év őszén a természetvédelmi kezelő szerv számolt fel.

A buckatetőn mészmentes pleisztocén homok alapkőzetten gyengén (0,5-2,0%) humuszos homoktalaj alakult ki, mely a feltalajban gyengén savas-savas (pH_{KCl}=4,1-5,8) és laza (AK=25-30). A környező, lúdtartással nem polygatott buckák vegetációja *Cynodonto-Festucetum pseudovinae* homoki legelő és (*Festuco vaginatae*-) *Corynephorretum canescentis* ezüstperje gyepek. A vegetáció szekunder szukcesszióját 1990 nyarától állandó kvadrátok évente háromszori felmérésével dokumentáltuk (MATUS - TÓTHMÉRÉSZ 1991, 1994, 1995). Az uralkodó fajok 1990-ben *Portulaca oleracea*, *Amaranthus spp.*, *Polygonum aviculare*, *Erigeron canadensis*, 1991-ben *Descurainia sophia*, *Matricaria inodora*, *Sisymbrium altissimum*, 1992-ben pedig *Anthemis ruthenica*, *Apera spica-venti*, *Bromus tectorum*, *Rumex acetosella*, *Potentilla argentea* voltak. Az évelő egyszikűek (*Poa angustifolia*, *Carex stenophylla*) aránya fokozatosan növekedett, a negyedik esztendőre 20-40%-os relatív borítást értek el. [A taxonok nevezéktana SIMON (1992), a syntaxonoké SOÓ (1980) művét követi.]

FLORISZTIKAI ADATOK

Ceratocephalus testiculatus (Cr.) Roth. (Ranunculaceae) - Egyetlen példánya 1992 áprilisában jelent meg, a környező területeken hiányzott. A *Crisicum* száraz gyepeiben ritka, feltehetőleg innen került a területre.

Consolida orientalis (J. Gay) Schröd. (Ranunculaceae) - 1991-ben néhány példánya jelent meg, majd eltűnt. A Nyírségense száraz homoktalajairól alig ismert, de tiszántúli kötött talajokon elterjedt gyomfaj szántókon és ruderáliákban egyaránt. Talán a terepre szállított takarmánnyal hozták be.

Chamaenerion angustifolium (L.) Scop. (Onagraceae) - Néhány egyede 1990-1993 között volt jelen, Alföld szerte ritka. Legközelebbi adatai a közelmúltból: Nyírségense: Halápi-erdő: Pipóhegy (PAPP - DUDÁS 1989), *Crisicum*: hencidai Csere-erdő (PAPP 1996). Repítőszőrös magvai révén akár nagyobb távolságról is érkezhettek.

Pholiurus pannonicus (Host) Trin. (Poaceae) - 1990-92 között két mintavételi területen találtuk meg (példányszám: 1990: 3, 14; 1991: 7, 15; 1992: 40, 45), majd nyomtalanul eltűnt. A Nyírségense területén eddig egy ízben figyelték meg: 1906-ban Nyíregyháza: Hosszúlápos helymegjelöléssel (ZSÁK 1941), de ott valószínűleg nem homokon fordult elő. Elterjedt viszont a *Crisicum*-ban (SOÓ-MÁTHÉ 1938), így a hortobágyi lúdtartó telepek közelében fekvő szikes laposokon és a telepekre vezető földutak agyagos kátyúiban is (pl. Tiszafüred-Kócsújfalu: Jámbor-tanya, Kistárkányi-tanya). Feltehető, hogy behurcolása az állatok szállítása során a járművek alvázán, kerekén vagy a ludak tollzatán ilyen élőhelyről történhetett.

* 1992-96 között az OTKA F/1 5063 pályázatának támogatásával.

IRODALOM

- MATUS G. - TÓTHMÉRÉSZ B. (1991): A study of the vegetation on a sandy grassland after goose breeding: a preliminary study - *Acta Biologica Debrecina* 22: 77-78
- MATUS G. - TÓTHMÉRÉSZ B. (1994): Correlation of indicator values with climatic and soil data in a ruderal succession - *Abstrata Botanica* 18: 7-12.
- MATUS G. - TÓTHMÉRÉSZ B. (1995): Pioneer phase of succession in a ruderal weed community - *Acta Botanica Hungarica* 39 (1-2): 51-70.
- PAPP L. (1996): Gáborján, Hencida és Szentpéterszeg élővilága. A növényzet. In: RÁCZ, Z. (szerk.): Örökségünk. Bihari falvak I. p. 39.
- PAPP L. - DUDÁS M. (1989): Adatok a Közép-, a Dél-Nyírség és környékének botanikai értékeiről I. - *Calandrella* II/2.: 5-24.
- SIMON T. (1992): A magyarországi edényes flóra határozója - Tankönyvkiadó, Budapest.
- SOÓ R. (1980): A magyar flóra és vegetáció rendszertani-növényföldrajzi kézikönyve VI. - Akadémiai Kiadó, Budapest.
- SOÓ R. - MÁTHÉ I. (1938): A Tiszántúl flórája. - *Florae Regionum Hungariae Criticae* II., Debrecen.
- ZSÁK Z. (1941): Florisztikai adatok a hazai növényvilág ismeretéhez. - *Botanikai Közlemények* 38 (1-2): 12-34.

SUMMARY

Some remarkable floristic data from a ruderal site of the Nyírség region (Eastern-Hungary)

G. MATUS

Regular floristic and coenological survey of an abandoned goose-breeding farm at village Vámospércs resulted in some uncommon records. Appearance of *Ceratocephalus testiculatus*, *Consolida orientalis* and *Pholius pannonicus* was surprising on sand. Their presence suggests unintentional introduction by transporting the animals and their fodder from the Hortobágy. *Chamaenerion angustifolium* may have established from an unknown forest or clear-cut locality. Presence of all species was temporal between years 1990-93.